

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRAJER LAJOS.

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

Előfizetési árak:
Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 :
Negyedévre ———— 6 :
Egy hóra ———— 2 :
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el. Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1910.

XXXIX. évfolyam 170. szám.

Csütörtök, július 28.

Az ötödik népszámlálás.

— július 28.

(B. L.) Az alkotmányos kormányzás visszaállítása óta ötödizben következik elénk az idej Szilveszter éjfélen az országos népszámlálás. Országszerte csaknem huszezer dolgos kéz ir teli millió és millió kék cédulát: a számláló lapokat állapotjainkról. Hogy hadd lássuk megint, mennyit gyarapodtunk számban, gazdagságban és kulturában ama tíz év óta, mikor utoljára számoltuk össze magunkat.

A népszámlálás intézményének itt rejlik nagy fontossága. Arról kell hű tükröt tárnia elénk, mit dolgoztunk s okosan dolgoztunk-e a világfejlődés utolérésében, az avval való fáradságtalan lépéstartásban. Az eddigi törvény, meg a most tárgyalandó javaslat is minden lehető biztosítékot kigondoltak arra, hogy az összeírás pontos, tehát az országos tükrös is hű legyen. Am nagyon jól ismerjük népünket. Az irtól amugy is bizalmatlan már, minden összeírástól pedig retteg: adó lesz belőle! Suttogják a gunyhók bubosai körül jó előre, valahányszor valami számlálás esik Magyarországon. És tanakodnak, miképpen játszassák ki az összeírást. A bizalmatlankodást öregbiti bennük sok lelketlen bujtogató is, aki vagy csupán az államhatalom bosszantására, vagy sok helyi anyagi érdekből is mumust fest az együgyű nép hiszékenységének a népszámlálás titkos céljai felől is. Pedig hát köztudott dolog, hogy maga a törvény tilalmazza legszigorubban a népszámlálás céduláinak felhasználását bármire is másra, hanem ha egyedül a lakosság számbeli, kulturális és gazdasági állapotjának kitudására. Mivel azonban a mi parasztunk törvényt csak akkor olvas, mikor a bíróság vagy a

fiskális fejére olvassa, a népszámlálási törvény céljairól és biztosítékairól se tud semmit. Az országos nagy munka sikerének és zavartalan keresztülvitelének céljából, hát nagyon okos és hazafias feladat várakozik most azokra, a kikre népünk még hallgat, főképen a sajtóra, tanítókra, gazdasági és népkörök vezetőire.

Meg kell magyarázni jó előre a népnek, hogy azzal a népszámlálással se a finanszminiszter nem akar kikutatni eltitkolt adóalapokat, se a hadügyminiszter bujkáló vagy „Amerikába“ szökött katonaköteleseket, valamiként a csirkét, malacot, lovat és egyéb barmot se fogják megadózni a népszámlálók.

Ily előzetes népfelvilágosítás nélkül sok igaztalan vallomás kerülhet a népszámláló lapokra, rovására az egész nagy munka hűségének.

Pedig tán soha nem volt annyira szükségünk minden tekintetben pontos és megbízható népszámlálási adatokra, mint egész társadalmi életünk mai nagy vajadásának, átalakítási küzdelmének idején. Megérezte ezt az új törvényjavaslat is, mikor két irányban is új rovatot állított ben a számlálólapokra, az egyik újítással kutatni akarja az egyke átkozott népdívatjának rombolását, a másikkal a kulturális eloszlását az egyes társadalmi rétegekben.

A kivándorlás szédítő arányai, meg a speciális magyar betegség, a tuberkulózis dühöngése két kaszával vágja a rendet a magyar népszaporaság őseréjü termőföldjén. Harmadik népirtó nyavalyánknak meg felsorakozott az egy- és két gyermekrendszert, az egyke, mely pár év alatt robamosan elterjedt országos kórsággá.

Szociológusok számítása szerint nemzetünk életfaját már-már oly erővel vágja, minővel a kivándorlás. Az új népszámlálás ezért firtatja e szomorú kérdést: való-

ban hanyatlík-e a házasságok termékenysége egyes vidékeken?

A másik újítás arra gyűjti az adatokat, hogy a nép- és középiskolát az ifjúság közül hányan és mely társadalmi osztálybeliek végezték. Így akarnók kikutatni, mely osztályban található aránylag legtöbb kulturhajlam és erő, tehát mely osztályokat kell legjobban felkarolnunk nemzeti fejlődésünk szempontjából, mint legértékesebbeket.

HIREK.

Tájékoztató.

A fürdő (telefonszám 118.) minden nap reggel 6 órától kezdve déli 12 óráig az urak részére nyitva van hűlgyek részére minden hétfő, szerda és pénteken déltől 7/45 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5 órától 7-ig urak részére is. Vidéki hűlgyek részére minden nap déliben gőzfürdő. A kádfürdő és zuhanyfürdő reggeltől este 8 óráig nyitva van.

IDŐJÁRÁS.

(A nagybecskereki meteorológiai állomás időjárásjelentése.)
Július 28.

Barométer sülyedő, délután 1-38 órakor: 754.4 mm. Hőmérséklet: maximum 25.5 C., minimum 15.0 C. Csapadék: 6.2 Felhőzet: Cu. 6. Szélirány és erősség: NW. 1.

Jóslat a következő 24 órára: Változóköny Zivatarok. Később melegebb.

Jelmagyarázat: A barométer állása a déli leolvasást tünteti fel a helyi magasságra való átszámítás nélkül; 0° C-ra redukálva. Maximum és minimum este 8 óra 38 6 perctől másnap reggel 6 óra 38 percg; felhőzet: Ci = fűrtösfelhő, Cu = gomolyfelhő, St = rétegesfelhő, Nb = esőfelhő, Ci-St = felhőfátyol, Ci-Cu = bányafelhő, Cu-St = réteges gomolyfelhő. Szélirány: N = észak S = dél, W = nyugat, E = kelet. Felhőzet nagyság, 0 = tiszta ég, 10 = teljesen borult. Szélereősség: 0 = szélcsend, 8 = nagy vihar.

— A bíróság köréből. A m. kir. igazságügyminiszter a nagyikindai kir. törvényszék területére vizsgálóbírói állandó helyettesessé dr. Szendrői Gy. Gábor kir. törvényszéki bírót rendelte ki.

— Esküvő. Eördögh Virgil nagyszentmiklósi th. szolgabíró ma reggel tartotta meg esküvőjét Fischhoff Gizella urhölgygyel Nagyszentmiklóson. Az esküvőn tanuk voltak: Neff János uradalmi tisztviselő és Fischhoff Leó divatárkereskedő.

A „TORONTÁL“ tárcája.

Bégától az Adriáig.

— A „Torontál“ eredeti tárcája. —

Írta: Dr. Czirbusz Géza.

I.
Miért kell a Balkán-félszigetre járnunk magyar geográfusnak? — Geográfiai és történelmi okok. — Tájékozódás a Balkán-félsziget nyugati feléről. — Népek élete a nyugati Balkánon. — Városok és kirándulások

Mikor az ember Magyarország mélyföldjén a szerbek kiterjedési körén lakik, nem fog Galiciába és Odesszába utazni; viszont ha Sátoralju helyen tanárkodom, nem fogok Bukarestben ténferegni. Ez elvem. S igazán nem értem a magyar geográfusokat, hogy Svájcba járnak jegeseket tanulmányozni, a mikről majd a déli Kárpátok jégkorszakára kívánnak következtetéseket vonni (Bárkóczy Krisztina XVIII. századbéli baroness szavai szerint „vonyitani“); meg hogy a Jancsekiang mellékein kódorognak s a Tarym medencéjét bujják, hogy megértsék belőle az Alföld geo- és hidrográfiai viszonyait. No, no!...

Amikor Magyarország félig középső Európa, félig Balkán-félsziget! Mi köze hát Kinához vagy Belső-Ázsia sivatagjaihoz?...

Ezért rándulok le már másodizben a Balkán-félszigetre s lemegek oda még néhány-szor, amíg tehetem, mert Magyarországnak, kivált a Délnek eminens érdeke a Balkán-félsziget ismerete. Ez u. i. monarchiánk gyarmatoszága. Az angolok menjenek Ázsiába, Ausztráliába, a román népek, olaszok, spanyolok Dél-Amerikába, nekünk semmiféle gyarmatunk sehol, föl kell keresnünk tehát Boszniát, Dalmáciát, Hercegovinát gazdasági és kereskedelmi, de tisztán tudományos szempontból is, mert a mi Alföldünk teremője s felépítője ugyanaz az erő, mely az adriai olasz s az aegaeusi görög tengert hozta létre s déli Kárpátjaink, meg sziget-hegységeink, beleértve Szlavónia hegysorait is, semmiféle vonatkozásban nincsenek az Alpok gyűrődés-rendszeréhez, hanem határozottan balkáni viszonyokat mutatnak. „Nézd meg az anyját, vedd el a lányát“ — mondják. én meg azt állítom: nézd meg a Balkán-félszigetet és megérted utána Magyarország felemás felszíni és etnográfiai jellegét.

A Balkán-félsziget gyűrődött és feldarabolt röghegységek, zökent medencék és felemelt fensíkok egyvelege — hazánk azonképpen. A Kárpátok heggyezete például alpi jellegű, akár a Pyrenäus vagy az Appenin hegység, de csak Pozsonytól—Tömösig az; az erdélyi Déli-Kárpátok s a délmagyarországi hegyek izezete már balkáni, a román síkságot körüllelő a dinazai

ivezet, folytatólagos hegyiveivel pedig már ázsiai délre görbülő systema.

A szlavonai hegysorok balkánjellegű röghegységek, akár a Mecsek, a Bihar, R-Pojana vagy a szerb vagy bosnyák őshegyek összetöre-dező észak-déli vonulata, mely kiemelkedésénél fogva Bosznia s általában a Balkán-félsziget nyugoti szerb felének ugyszólván tengelye. Kelet felől kíséri egy üledékes dombos vidék erdővel borított márgából és homokkőből, nyugot felől kréta és dolomit felgyűrődéséből álló Dinareddős hegység, közbül zökent és felemelt teknők (poljék) csupa hosszanti s kevés harántos völgyekkel. Az utóbbiak igen mélyek (canjon-völgyek) és többnyire szakutcában végződnek (zakoták) az előbbieket a vízválasztó magassági tengely szerint vagy az Adria vagy pedig a Duna felé tartanak s Bosznia történelmi sorsára voltak kikerülhetetlen hatással. Bosznia részben Róma, részben pedig Magyarország közvetve Byzancez (törökség) mivelődés köréhez tartozván, soha végleges történelmi megállapodáshoz nem jutathott, hanem egyszer Velenceze, másszor Magyarország, néha a bolgár cárok, majd a törökök vontató kötelén lógott Kossuth Lajos hasonlata szerint.

Ime Bosznia történelmi vonatkozásai.
Az illyr háromszög azonban néprajzlati szempontból is érdekel. K. e. 4. században északról jött keltak lepték el s lejjebb tolták thrák-illyr őslakóit, kiknek sirhalmait (gomila)

szállítási, BIZOMANYI, INCASSO FIÓK-ÜZLET MEGNYITÁS NAGYBECSKEREKEN

Iroda: Szerb hitközségi palota.
(Szerbtemplom-utca) Telefon 139.

PERL MÓR ÉS FIA : SZÁLLÍTÓK

Iroda: Szerb hitközségi palota
(Szerbtemplom-utca) Telefon 139

Elvállalunk minden a szállítási szakma körébe vágó megbízást. Eszközlünk mindennemű szállításokat helyben és vidékre, továbbá butorszállításokat saját patent butorszállító kocsiainkban, valamint mindennemű beraktározásokat saját raktárainkban. Beraktározandó árukra előleget nyújtunk.

482-200.63

ALAPITTATOTT 1863. FŐÜZLET SZEGEDEN. ALAPITTATOTT 1863.

— **A közházi bizottság ülése.** A vármegyei kórházi bizottság ma délelőtt Jankó Ágoston alispán elnöklésével ülést tartott, melyen jelen voltak: dr. Kleits kórházi igazgató főorvos, dr. Nóna Pál közp. járáserős, dr. Fialowski Béla, Knáb Ádám, Rigó István és Szilágyi Albert előadó. Az ülésen a József-kórház több belső ügyét tárgyalták, a melyek a kórház fejlesztését célozzák. Így elhatározták, hogy az új pavilonnak eddigi kályháját megfelelőbbekkel kicserélik a vállalkozó költségére, mert neki lett volna kötelessége a megállapodás szerint a megfelelő kályhákat szállítani. Az igazgató-főorvos indítványára a bizottság sürgősen intézkedik továbbá, hogy a város a törvény értelmében szerezzen be egy fertőző kocsi a fertőző betegek számára s ezzel megszűnjék az a tarthatatlan és törvénybe ütköző állapot, hogy a ragályos betegeket bérkocsikon szállítsák ki a kórházba s a bérkocsik azután másokat fertőznek meg. Ugyancsak elhatározta a bizottság, hogy a ragályos betegek pavilonját teljesen drótkerítéssel elkülöníteti a többi betegpavilonoktól, nehogy más betegek vagy lábadozók odajutva magukkal hurcolják a ragályt.

— **A hírlapirodalom köréből.** Kaposvárott augusztus elején új politikai napilap indul meg „Somogyi Napló” címmel. A lap felelős szerkesztője Gőndör Ferenc.

— **Tanitóválasztás.** A nagyikindai gör. kel. szerb hitközség Udicski Szvetozár okleveles tanítót a hitközségi iskola tanítójává választotta.

— **Talált régi pénzek.** Érdekes leletre bukkantak a napokban Ilánca községben. Pivarszki Áron ottani gazdálkodó szőlőjében végzett földmunkálatok alkalmával ugyanis egy régi cserépedényt ástak ki, mely színültig tele volt mindenféle régi arany és ezüst pénzzel. A régi pénzek között volt 4 darab arany és 142 darab nagyjából Lipót és Károly korabeli ezüst tallér. A pénzek 1620-tól 1730-ig terjedő időben verettek s így 180—290 évesek. Az értékes lelet Pivarszki Radonics Gyula főszolgabíró útján a vármegyei muzeum számára küldte be.

Tévedés azt hinni hogy a poloskák petéik-kel ki nem írhatók. Ha a Löcherer Cimexin poloskairót használjuk úgy nemesek az élő poloskák pusztulnak el rögtön, de a Cimexin hatása folytán a peték nyomban kiszáradnak s többé ki nem kelnek. — Löcherer Cimexin mindenütt használható, szövetet, butort, falat vagy festést nem piszkít; nyomot vagy foltot nem hagy. Kapható: Kollarich gyógyszerárban Nagybecskerek és a készítőnél: Löcherer gyógyszerésznél. Bártfán. 576—208

— **Beteglátogatás a kórházban.** A nagybecskereki kórház igazgatósága ezúton is tudatja a közönséggel, hogy a kórházi betegeket hétköznapokon kizárólag délután 2 órától 4 óráig, vasár- és ünnepnapokon pedig egész napon át lehet meglátogatni.

lépten-nyomon látjuk Bosznabrodót—Raguzáig. Majd a római uralom következett, arra a keleti gótok, avarok, szlávok berohanása, tehát egészen úgy népsült be Bosznia, mint hazánk. Amiből kettő következik: a) hogy a kelták nem keletről, amint általában hiszik, hanem a magas északra költöztek hazánkba. Ezt a hegy és folyó nevek igazolják, mit, hivalkodva mondom, nekem sikerült bebizonyítanom. Innen Délmagyarországból csaptak át Szlavóniába és Boszniába. b) A keletről jött avarok utja később szintén északra déli volt, így hát a Bodrogköztől le Délmagyarország határszéleig terjedtek töltés-utjaik (u. n. római sáncok), figyeltek avar őrhelyeik, becselek s így nem Csálóköz volt birodalmuk közepe, amiként ezt iskolai kézikönyvek tanítják.

Nagy nemzet lehetett az avar, ha fölös emberreje volt Bosznia és Dalmácia megszállására, tengerparti városok és várak elpusztítására (Spalató). Másrészt ez arra tanít, hogy Árpád-házi királyaink előttük járt utakon igyekeztek a tenger felé — László, Kálmán, II. és III. Béla, tehát nem holmi rokonsági címen, hanem politikai tudatossággal foglalták el Horvátországot, Dalmáciát, Raszciát, vagy Rácországot, Rámát és Boszniát. A szerb-horvát kérdés nem mai keletű. Nagy Lajos jónak látta házassággal a dél-szláv szívet elkerülni, Zsigmond nem bírt már a dél-szlávokkal, akiket akkor Bosznia vezetett és az elkeseredés Nagy Lajos katolizáló törekvései miatt akkora nőtt a magyar királyok ellen, hogy a bosnyák nagybirtokosok és oligarchák (denikve is!) inkább áttértek a mozlim hitre, semhogy magyar, azaz katolikus befolyás alá jussanak. Mikor Mátyás Jajczát ostromolta, a főváros Szarajevó már a törököt uralta. Nem is tudott soha semmiféle középeurópai hatalom véglegesen megerősödni Boszniában. Legkitartóbb volt a török — s aki ma Boszniát járja, olyan gazdasági és társadalmi viszonyokat talál ott, mint a törökök idejében. Hogyne volnának érdekesek tehát XVI. századbeli kulturállapotok a XX. század első tizedében?

Korcsma-átvétel.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy az Árpád-utcában, a Bence-fele butor-telep átellenében levő házat és a

korcsmahelyiséget megvettem

és azt ujonan átalakítva, az igényeknek megfelelően berendezve becsátom a n. é. közönség rendelkezésére. — Üzletemet személyesen vezetem és főtörekvésem lesz tisztelt vendégeim előzékeny és lelkiismeretes kiszolgálásáról gondoskodni. **Allandóan frissen csapolt Pilseni sör. Elsőrendű (utcán át is) Magyarádi bor.**

Számos látogatást kér tisztelettel

Mayer János.

— **A krassószőrnyei árvízkarosultakért.** A torontálmegyei gyűjtő-bizottsághoz a krassószőrnyei árvízkarosultak javára újabbán a következő adományok folytak be:

Törökbecsei takarékpénztár 50— korona, Dumits Dusan jegyző Nagygáj gyűjtése 15.50, Nagygáj község 50—, Róm. kath. hitközség Kübekháza gyűjtése 8.60, gróf Csekonics Sándor Rogendorf 40—, Istvánölgy község 40—, Sándoregyháza község 25—, Torontálszécsány község 100—, Devald Vilmos rk. plébános Nagyteremia gyűjtése 10—, Törökkanizsai kerületi takarékpénztár 5—, Rigycsiky Milán jegyző Szerbpadé gyűjtése 75.80, Poroszkay Zoltán Kübekháza gyűjtése 6.70, Kübekháza gyűjtése 19.60, Michelbach Ferenc Jánosföld 5—, Kovács Gusztáv Módos gyűjtése 4—, dr. Abt Alfréd járáserős Zsombolya 10—, Karlova község 10, gyűjtése 1, összesen 11—, Egres község 100—, Györgyháza község 20—, Scheiber Vilmos Bogáros 5—, Schütz Miklós Szanád gyűjtése 9.60, Jázova község 10—, Ócsanád község 50, gyűjtése 15, összesen 65—, Kerg Zsigmond Szerbneuzina 3—, Homocicz rk. plébánia 4—, Fender Károly Módos 20—, ugyanez gyűjtése 20—, Eckfeld János gyűjtése 5.70 korona.

— **Pályázat ösztöndíjakra.** A temesvári kereskedelmi és iparkamara a keleti kereskedelmi akadémiánál rendszeresített 600 és a budapesti m. kir. allami felső ipariskolánál rendszeresített 400 koronás ösztöndíjra pályázatot hirdet. Ezen ösztöndíjakra a fentnevezett intézetek oly tanuló pályázhatnak, akik a kamara területén (Temes, Torontál- és Krassószőrnyemegye) illetőséggel bírnak és hivatalos bizonyítvánnyal igazolják szülőik szegénységét. A pályázni óhajtok kellően felszerelt kérvényeiket az illető intézetek igazgatóságához tartoznak benyújtani.

— **Tűz a vasúti állomáson.** Mint Gyertyámosról jelentik, a napokban az ottani vasúti állomáson kigyulladt a raktár-épület, amely aztán le is égett. A községi tűzoltóság nagy erőfeszítések árán eloltotta ugyan a tüzet és így az állomás többi épületeit megmentette, de a raktár és a benne volt áruk nagy része elpusztult. A kár több ezer korona.

— **Felülfizetések.** A nagybecskereki önkéntes tűzoltó-egylet folyó hó 3-án megtartott érdekeltségi alkalmával a következő felülfizetések folytak be: 5 koronát fizettek felül: Szávits Sándor és Sindelas Béla. 4 kor. 20 fillért: Benkovich Miklós. 2 kor. 20 fillért: Grézlo János és Kiss István. 2 koronát: Ujvári Adolf, Matter Mihály. 1 kor. 20 fillért: Weiserschan János Stageschmidt János, Ziemnitzky Károly, Fülepp György, Mattern János. 60 fillért: Bäerle testvérek. 40 fillért: Meitner N., Lieber N., Eskstein Samu. 20—20 fillért: Beck Gyula, Scheinberger A., Szűjen József, Götter János, Brunet József, Wagner Ede és N. N. A felülfizetésekért ez uton mond halás köszönetet az elnökség.

— **Nyaraláson.** Egyik asszony: Megmondottam a férjemnek, hogy ha naponta nem ír, hazamegyek.

Másik asszony: És ír mindennap?

Egyik: Kétszer is.

— **Országos vásár Nagybecskereken.** Nagybecskerek város polgármestere ezúton is közhírré teszi, hogy a legközelebbi országos vásárt itt augusztus hó 11., 12., 13. és 14-én fogják megtartani. Figyelmeztetésül szolgál, hogy az eladásra szánt állatok a vásár első napja előtt fel nem hajthatók és a vásárra csakis szabályszerű járattal ellátott állatok bocsájtatnak be.

— **Új szállítási cég Nagybecskereken.** Perlmór és Fia szegedi jöhrű szállítócég városunkban, a szerb hitközségi palotában (Szerb-templom-utca) szállítási, bizományi, inkasszó fióküzletet nyitott. A szegedi főútlelet 1863. év óta áll fenn. A cégnek jó hírneve és kiterjedő összeköttetései vannak. A szállítási cégre vonatkozólag olvasóink a lapunkban megjelenő hirdetésből bővebb felvilágosítást nyernek.

(292—x.12)

Művészet.

* **A vidéki színészet rendezése.** A vidéki színészet szervezetében a most ősszel kezdődő színházi évad több nevezetesebb újítást hoz. Festetich Andor gróf országos színészeti főfelügyelő magában a szintársulati kerület és terület rendszerben is több újdós reformot vitt keresztül. A legnevezetesebbek ezek között az, hogy a területi igazgatók számát tízről hétre redukálta, miáltal csökkentette ugyan a területi igazgatók számát, de ezzel szemben több új kerületet alakított és egyszersmind lehetővé tette a dalársulatok ügyének évtizedek óta húzódó végleges rendezését. A területi igazgatók és ezeknek területei a következők:

1. Molnár Gyula: Nyitra-, Pozeony-, Moson-, Sopron-, Győr-, Komárom-, Esztergom-, Fehér-, Vas- és Veszprémmegyék. 2. Kis Árpád: Torontál, Krassószőrny-, Temes- és Hunyadmegyék. 3. Kunhegyi Miklós: Aranyos-, Alsófehérszeben-, Kis- és Nagyküküllő-, Fogaras-, Háromszék-, Csik-, Udvarhely-, Marostorda-, Brassó-, Kolozs-, Arad- és Biharmegyék. 4. Fehér Vilmos: Zala-, Somogy-, Tolna- és Baranyamegyék. 5. Rác Dezső: Nógrád-, Hont-, Árva-, Liptó-, Zólyom-, Bars-, Trencsén-, Heves-, Gömör-, Szepes-, Turóc- és Borsodmegyék. 6. Krasznai Ernő (uj): Bereg-, Szabolcs-, Ujg-, Zemplén-, Abaujsáros-, Szatmár-, Maramaros-, Szolnok-Doboka-, Ugocsa-, Beszterce-Naszód-, Hajdú- és Szilágymegyék. 7. Halász Alfréd (uj): Pest-Pilis Solt-Kiskun-, Bács-, Jásznagykun-, Csongrád-, Békés- és Csaná megyék.

TÁVIRATOK.

Országgyűlés.

— **A képviselőház ülése** —

Budapest, július 28. (A „Torontál” eredeti távirata.) A Házban a román kereskedelmi szerződés fölött élénken folyik a vita. A vitát megint a Justh-párt huzza különösen s csak azért, hogy mindenáron ellenzékiesskedjek. Rá is piritott ezért ma a Justh-párt szóokára Szerényi, csodálkozását fejezve ki, hogy a szerződést, melyet a koalíciós kormány alapozott meg s a melyhez akkor a Justh-párt is hozzájárult, azt most a Justh-párt egyszerre nem fogadja el. A vitában ma részt vett Szerényi gróf földmívelésügyi miniszter is s mindenkit kielégíthet az a nyilatkozata, hogy a kereskedelmi szerződésből egyik érdekeltiségnek sem lesz kára.

Az ülésen elnöklő Berzeviczy Albert 10 órakor nyitja meg az ülést. A jegyzőkönyv hitelesítése s az elnöki előterjesztése után Haydin Imre betárgyalja a közigazgatási bizottság jelentését. Miután harmadszori olvasásban megszavazzák az ujoncjavaslatokat, folytatják a Romániával kötött kereskedelmi szerződés becikkelyezéséről szóló törvényjavaslat tárgyalását.

Barecsay Andor Justh-párti ma az első felszólaló, aki a javaslat ellen beszél s kifogásolja, hogy nem vették mértékül a Darányi-fele megállapodásokat s több behozatalt engedtek meg Romániának. A javaslatot nem fogadja el.

Kállay Ubul Kossuth-pártinak szintén vannak kifogásai a szerződés ellen. Majd a mezőgazdasági kérdésekkel foglal-

kozik s kéri a kormányt, hogy 3 millió koronát fordítson a mezőgazdaság fejlesztésére. Hivatkozik arra, hogy Ausztria 6 millió koronát fordít ilyen célra. Különösen sürgősnek tartja a Székelyföld gazdasági fejlesztését és állami támogatását. Hangsúlyozza, hogy ha a kormány a titkos egyezmény révén esetleg tullepi a behozatali kontingenst, a Kossuth-párt a legélesebb harcot indítja e miatt a kormány ellen. A javaslatot elfogadja.

Szterényi József Károlyi Mihály gróf beszédével foglalkozva üdvösnek és örvendetesnek tartja, hogy agrárius részről is szem előtt tartják a kereskedelem és ipar fejlesztését; majd Barcsay beszédével foglalkozik s konstatálja, hogy a kereskedelmi szerződést a koalíció alapozta meg, az abban foglalt megállapodásokhoz a Justh-párt is hozzájárult s így csodálja, hogy a Justh-párt most egyszerre ellenzi a szerződést. A javaslatot elfogadja.

Még Sándor Pál szólal fel a javaslat mellett, majd Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter emelkedik szólásra s reflektál az elhangzott beszédekre és kifogásokra. A miniszter beható érvekkell bizonyítja, hogy a szerződésből semmiféle érdekeltiségnek nem lesz kára. A kormány gondosan ügyelt arra, hogy az összes érdekeltnek megóvassanak az érdekei. Ami a mezőgazdaság állami felsegítésének az ügyét illeti, az szintén különös gondját fogja képezni az államnak s ő mindenesetre intézkedni fog ebben az irányban. A miniszter az ülés végéig beszélt, kérve a javaslat elfogadását.

A vitát holnap folytatják.

A miniszterelnök a királynál.

Budapest, július 28. (A „Torontál” eredeti távirata.) Politikai körökből eredő hírek szerint K h u e n-H é d e r v á r y Károly gróf miniszterelnök a jövő hét közepén Ischlbe utazik a királyhoz, hogy a parlament munkálkodásáról beszámoljon.

A főrendiház ülése.

Budapest, július 28. (A „Torontál” eredeti távirata.) A főrendiház augusztus 4-ikén ülést tart, amelyen a képviselőház által letárgyalt törvényjavaslatokat intézi el.

A képviselőház munkarendje.

Budapest, július 28. (A „Torontál” eredeti távirata.) A tegnap délután tartott miniszteri tanácskozáson a kormány végleg megállapította, hogy a nyári szünet előtt mely törvényjavaslatokat intézti el a Házzal. E szerint a román kereskedelmi szerződésen kívül még a következő ügyeket kell a Háznak elintéznie: Az 1910. évi népszámlálásról szóló törvényjavaslat. A magy. kir. központi statisztikai hivatal 1910. évi munkatervéről szóló kereskedelemügyi miniszteri jelentés. A legeltetési forgalom megállításáról szóló törvényjavaslat és végül több állami beruházás költségeinek fedezéséről, a kamatozó állami pénztárjegyek beváltásáról és a pénztári készletek kiegészítéséről szóló törvényjavaslat. A Ház mindezt, úgy remélik, augusztus 3-ikáig elintézheti és 4-ikén megkezdheti nyári szünetét. A szünet mintegy másfél hónapig fog tartani s szünet utáni első ülését a képviselőház szept. 20-án tartja.

Az ugrai mandátum.

Budapest, július 27. (A „Torontál” ered. távirata.) A megüresedett kettős mandátumok közül Ugrán választottak először. A választás tegnap volt s B ö l ö n y József munkapártit választották meg nagy többséggel P o d h r a c k y Rezső Justh-pártival szemben.

A pokolgépes százados.

Budapest, július 28. (A „Torontál” eredeti távirata.) Junga Seböt, a pokolgépes századost elkövetett merénylete miatt egy évi fogházra ítélték. Az enyhe ítélet felelőse vallomása alapján hozta a katonai bíróság, miután pedig már egy éve van

vizsgálati fogságban és a vizsgálati fogságot büntetésébe beszámították, Junga Seböt ma szabadlábra helyezték.

Határidő-üzet.

Buza (augusztusra)	19	---
Buza (októberre)	19:62	---
Rozs (októberre)	14:24	---
Zab (októberre)	14:44	---
Tengeri (májusra)	11:10	---

Közgazdaság.

Ingtatlanok forgalma.

Nagybecskerek város területén folyó évi július 15-től június 22-ig terjedő időszakban a következő ingatlanváltás történt:

Pályi János és neje 1995. tkvi sz. házat megvette Cveanov Jánosné 5200 kor.-ért.
Konkoly Imre és neje 546., 987. tkvi sz. házat megvette Alexits Milán és neje 11.000 kor.
Kovács Andor 157. tkvi sz. házat megvette Kadelburger Lipót 22.500 kor.
Marshall Ferenc és társai 1507. tkvi sz. házat megvette Fenyves Izsó és neje 10.000 kor.

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

11700/1910. sz.

Torontálvármegye alispánjától.

Versenyárgyalási hirdetmény.

A vármegye közönsége szolgálatában álló hajduk, hivatalosok és tisztilegények ruhaszükséglete 1911. évi január 1-től 3, esetleg 6 évre biztosítandó lévén, felhívom a vállalkozni szándékozót, hogy szabályszerűen kiállított, pecséttel lezárt, sértetlen borítékban elhelyezett ajánlataikat, egységárak feltüntetésével, mellet, nálam Nagybecskerekben 1910. évi augusztus 25-ének d. e. 12 órájáig adják be. Elkészt, távirati, utó és olyan ajánlatok, melyek a hirdetmény és a 8300/1907. sz. belügyminiszteri rendelet szabályainak nem felelnek meg, figyelembe nem fognak vétetni.

Az ajánlatban minden egyes cikk egységárak mellett jelölendő meg. Megjegyzem azonban, hogy nem minden egyes ruházati cikk rendeltetik meg minden évben. Az ajánlat borítékára a következő felirat vezetendő:

„Ajánlat az ad 11700/1910. alispáni szám alatt kiírt ruhaszükségletre.”

A szállítandó ruhaszükséglet a következő:

49 drb köpeny s. p., 19 drb fehér posztóból, 30 drb barna posztóból.

1 drb örmesteri atilla, kék posztóból.

29 drb mente, kék posztóból, fehér báránnyórbeléssel, fekete erdélyi báránnyórprémrel (ebből 18 drb sárga sujtással cífrázva).

1 drb örmesteri mente, kék posztóból, fekete báránnyórbeléssel, fekete erdélyi báránnyórprémrel.

18 drb huszárka, kék posztóból, sárga sujtással cífrázva.

19 drb zubbony, kék posztóból, fehér báránnyórbeléssel.

60 drb magyar nadrág, kék posztóból (ebből 36 drb sárga sujtással cífrázva).

50 drb zubbony, kék posztóból.

49 drb mellény (18 drb kék, sárga csíkos, 1 drb piros, 80 drb barna posztóból).
18 drb szürke kabát (jobb minőségű szürke posztóból).

74 drb pantalló (ebből 38 drb kék, 36 drb jobb minőségű szürke posztóból).

82 drb nyári zubbony, vitorla vászonból.

18 drb nyári nadrág, vitorla vászonból.

49 drb sapka, vörös posztóból (ebből 18 drb arany sujtással, 1 drb arany zsinórral).

98 drb katona nyakkendő.

Megjegyzem, hogy köpeny csak 3 évenként, mente és bélelt téli zubbony csak 2 évenként jár a szolgásmegjelölésnek.

Fenti szükséglet a megrendelő mennyiségben évente január hó végéig szállítandó Nagybecskerek, megyeház épületében való átadás kötelezettsége mellett.

Köteles vállalkozó ezen időpontig a cikkeket kifogástalan minőségben és a megrendelt mennyiségben a vármegye gazda-

sági bizottságának átadni, ellenesetben a vármegye alispánjának jogot ad arra, hogy azokat a vállalkozó kárára és veszélyére bárki mástól, bárminő feltételek mellett egészen vagy részben beszerezze; vagy pedig köteles a vállalkozó a szállítás határidejének letelte után minden napra a tényleges szállítás bekövetkeztéig 40 korona kötbért fizetni; ugyanezen jog illeti a vármegye alispánját és ugyanezen kötelezettség terheli a vállalkozót ha a szállítás megtörtént ugyan, de a szállítványt egészen vagy részben mint a szerződésnek meg nem felelőt, a gazdasági bizottság visszautasítja.

A vállalkozóval megkötendő szerződés után járó jogilletéket, valamint a kereseti összeg után járó bélyegilletékeket a vállalkozó fizeti.

Bánatpénzül az ajánlati egységárak összegének 5%-a teendő le a nagybecskereki m. kir. adóhivatalban készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban s a nyugta az ajánlathoz csatolandó.

A beérkező ajánlatok 1910. évi augusztus 25-én d. e. 1/2 1 órakor nyilvánosan fel fognak bontatni hivatalos helyiségben; ez alkalommal az ajánlattevők vagy igazolt képviselőik jelen lehetnek.

Kötelesek az ajánlattevők a szállítandó ruhaneműek posztójának mindenikéből mintákat bemutatni, azokat zsinórral át fűzni, ezek összekötő véget saját cégjük pecsétjével ellátni. A posztók csakis magyarországi gyárakból lehetnek, mely körülmény gyári cégjeggyel vagy alkalmas okmány által igazolandó.

Az általam szabadon választandó ajánlattevővel a szerződést megkötöm. A szerződés ajánlattevőre azonnal kötelező erővel bír, a vármegyére nézve azonban csakis törvényhatósági bizottsági, illetve kormányhatósági jóváhagyás után. A törvényhatósági bizottság a beadott ajánlatok között szabadon választ. A szállítást elnyert vállalkozó a szerződés tartamára 1000 koronát köteles készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirban a nagybecskereki m. kir. adóhivatalnál elhelyezni. A közigazgatás államosítása esetén a megkötött szerződés hatályát veszti.

Az összes szállítandó cikkek hazai anyagból, hazai műhelyekben, hazai munkások által készitendők. A felhasználandó anyagok hazai forrása megjelölendő és ezekért szavatol a vállalkozó.

Ezen hatóság előtt ismeretlen vállalkozók szállító képességüket és megbízhatóságukat kereskedelmi és iparkamarai bizonylattal kötelesek igazolni.

Az ajánlatok közötti szabadon választás jogát fentartom úgy magamnak, mint a törvényhatósági bizottságnak.

Ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

Nagybecskerek, 1910. évi július 22.

607-33

Jankó, alispán.

Szép, szebb, legszebb lesz az a hölgy, aki a világhírű Hajós-féle Aradi Ibolya-Cremet használja.

Varázsszerű gyorsan tüntet el szeplőt, májfoltot, bőrvörösséget és mindennemű arc-tisztatlanságot.

Minden hölgy, aki esodacremet csak egyszer használja, el van ragadtatva annak kitűnő hatásától.

Ára egy tégelynek 1 korona. — Dupla nagyságú tégely 2 korona.

Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól; a bevásárlásnál csakis Hajós-féle Ibolya-Cremet tessék kérni és elfogadni.

Kapható a készítőnél:

Hajós Árpád gyógyszerárában Arad.

Nagybecskerekben: **MELKUHN DEZSŐ** ur drogueriájában, továbbá minden nagyobb 434-20.13 gyógyszerárában.

